

Ministeriöt

Palvelussuhdelajin muutokset toimintojen uudelleenjärjestelyjen yhteydessä

Tämän kirjeen tarkoituksena on kiinnittää ministeriöiden huomiota, erityisesti lainsäädäntöä valmisteltaessa, valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyjen yhteydessä tehtäviin palvelussuhdelajin muutoksiin. Tavoitteena on vahvistaa yhtenäisiä toimintatapoja ja tukea muutosten hallintaa ja laadukasta johtamista muutostilanteiden suunnittelu- ja valmisteluvaiheesta alkaen.

Ohjaavana periaatteena on, että jos palvelussuhdelajien muutoksia tai yhdenmukaistamista on tarve tehdä toimintoja uudelleenjärjesteltäessä, ne tulee tehdä tässä vaiheessa ja niistä säätää organisaatiota koskevassa, uudelleenjärjestelyn toteuttavassa lainsäädännössä. Näin menetellen saadaan palvelussuhteen lajin muutokset toteutettua heti alusta alkaen uuden organisaation tavoitteiden mukaisiksi ja samalla varmistetaan uudistusten tehokas toimeenpano sekä henkilöstön yhdenmukainen oikeusasema.

Henkilöstövaikutusten huomioiminen muutosten suunnittelussa

Hyvän henkilöstöpolitiikan kannalta on tärkeää, että henkilöstövaikutukset arvioidaan laaja-alaisesti ja tarve palvelussuhdelajin muutoksiin suunnitellaan jo varhaisessa vaiheessa toimintojen uudelleenjärjestelyissä. Muutos- tarpeet ja suunnitelmat tulee käsitellä myös hyvissä ajoin valtion yhteistoi- mintalain mukaisesti. Virastojen lisäksi kullakin ministeriöllä on vastuu omalla hallinnonalallaan huolehtia toimintojen uudelleenjärjestelyn huolel- lisesta ja ajoissa tapahtuvasta suunnittelusta, valmistelusta ja resursoinnista. Ministeriöiden vastuulla on erityisesti huolehtia järjestelyiden edellyttämis- tä lainsäädännön muutoksista ja niiden valmistelusta. Henkilöstövaikutuk- set, muun muassa tarvittavat palvelussuhdelajien muutokset, tulee liittää osaksi muutostilanteen suunnittelua ja lakiesityksen valmistelua alusta al- kaen ja sisällyttää kattavasti jo lausuntovaiheessa lakiesityksiin.

Palvelussuhdelajin muutokset

Valtion viranomaistoiminnan luonteesta johtuen pääasiallisena palvelussuhteen lajina on virkasuhde. Organisaation toiminnan, henkilöstöhallinnon sekä myös henkilöstön tasapuolisen kohtelun kannalta on yleensä tarkoituksemukaista, että organisaatiossa on käytössä vain yksi palvelussuhdelaji tai ainakin vain yksi pääasiallinen palvelussuhdelaji. Tällöin harkinta voi kohdistua myös siihen, käytetäänkö palvelussuhteena yksinomaan tai pääsääntöisesti työsopimussuhdetta. Virkasuhteen käytöstä poikkeava palvelussuhdelajin valinta tulee perustella lakiesityksessä. Valtion palvelussuhdelajin valinnassa on aina otettava huomioon myös julkisen vallan käyttämiseen liittyvät näkökohdat.

Peruste palvelussuhdelajin muuttamiselle voi olla esimerkiksi se, että perustettavassa tai vastaanottavassa organisaatiossa käytetään toista palvelussuhdelajia kuin lakkautettavassa tai luovuttavassa organisaatiossa. Virastojen samoissa ja samankaltaisissa tehtävissä tulisi myös käyttää samaa palvelussuhdelajia. Lisäksi kyse voi olla muusta muutostilanteesta, jossa viraston toimintaa järjestellään organisaatiota koskevaa lakia muuttamalla.

Palvelussuhteen lajin valinnassa tulee ottaa huomioon virka- ja työsopimussuhteen väliset erot palvelussuhteen ehdoissa sekä työnantajan ja henkilöstön asemassa. Muutettaessa virkasuhde työsopimussuhteeksi, valtion virkamieslain säännöksiä tai muita ainoastaan virkamiehiä koskevia säännöksiä ei enää sovelleta muutoshetken jälkeen henkilöstöön. Vastaavat vaikutukset koskevat palvelussuhteiden muuttamista työsopimussuhteista virkasuhteiksi. Nämä seikat tulee huomioida ja kuvata tarvittavassa määrin yksityiskohtaisesti ja tyhjentävästi siirtymäsäännöksessä.

Palvelussuhteen lajien laaja yhtenäistäminen toteutettiin laissa valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä (1226/2013). Asiaan liittyvän hallituksen esityksen (HE 150/2013) eduskuntakäsittelyn yhteydessä hallintovaliokunta piti mietinnössään (18/2013 vp.) perusteltuna yhden palvelussuhdelajin käyttämistä ja puolsi tässä yhteydessä myös työsopimussuhteen käyttämistä.

Organisaatiolakimuutokset

Toimintojen uudelleenjärjestelyyn liittyvästä ja muista samassa yhteydessä tehtävistä tarvittavista palvelussuhteen lajin muutoksista säädetään organisaatiota koskevassa laissa, usein tehtävien siirtämiseen liittyvässä siirtymäsäännöksessä.

Organisaatiota koskevassa laissa voidaan säätää palvelussuhteen lajin muuttamisesta virkasuhteesta työsopimussuhteeksi tai työsopimussuhteesta virkasuhteeksi. Muutokset kuvataan lakiesityksen perusteluissa ja henkilöstövaikutukset -osiossa.

Yhteistoiminta

Muutostilanteet käsitellään ennen päätöksentekoa valtion yhteistoimintalain (1233/2013) mukaisesti. Ministeriöiden tulee erityisesti ottaa huomioon valmisteluvaiheessa valtion yhteistoimintalain 6 luvun säännökset yhteistoiminnasta valtionhallintoa ja yhtä tai useampaa hallinnonala koskevilla asioilla.

Osana hyvin hoidettua yhteistoimintaa tulee huolehtia kattavasta muutostilanteen viestinnästä sekä tarvittavista välittömistä keskusteluista muutoksen kohteena olevan henkilöstön kanssa.

Yhteydenotot valtiovarainministeriön henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosastoon

Henkilöstön oikeudellista asemaa ja henkilöstövaikutuksia koskevissa sekä siirtymäsäännöksiin liittyvissä yksityiskohtaisissa kysymyksissä ministeriöiden tulee ottaa tarvittaessa hyvissä ajoin yhteyttä valtiovarainministeriön henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosaston asiantuntijoihin.

Yhteyttä tulee ottaa sellaisessa muutostilanteen suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa, että kaikki muutokseen liittyvät henkilöstövaikutukset, muun muassa tarvittavat palvelussuhdelajin muutokset, pystytään ottamaan huomioon esitysluonnoksessa kattavasti ja tarvittavat muutokset pystytään toteuttamaan säädettävällä lailla.

Osastopäällikkö,
valtion työmarkkinajohtaja

Juha Sarkio

Työmarkkinalakimies

Miska Lautiainen

Tiedoksi

Virastot